

Κυρίες και κύριοι σας καλωσορίζω στην ενότητα του Συνεδρίου μας με τίτλο

« Η συμβολή των Φορέων Πιστοποίησης στην παραγωγή των Τεχνικών Έργων»

Στο πάνελ είναι μαζί μου:

- **Ο κ. Διονύσης Μακρής**, Γενικός Δ/ντής Συγκοινωνιακών Έργων της ΓΓΔΕ του Υπουργείου Υποδομών
- **Η κα Καραχάλιου**, Δ/ντρια Δ/νσης κανόνων & ποιότητας της ΓΓΔΕ του Υπουργείου Υποδομών
- Ο πρόεδρος του ΣΑΤΕ, **κ. Αθουσάκης**
- ο Αντιπρόεδρος του ΣΤΕΑΤ **κ. Βράιλας**
- Ο πρόεδρος του ΣΕΓΜ **κ. Καζος**
- Η Δ/ντρια της Διαχειριστικής Αρχής του Προγράμματος Υποδομών και Περιβάλλοντος, **κα Παπασιώπη**
- Δυστυχώς δεν είναι μαζί μας **ο κ. Παπαιωάννου** Δ/νων Σύμβουλος του ΕΣΠΕΛ λόγω προσωπικού κωλύματος το οποίο και ανέκυψε την τελευταία στιγμή.

Η διαδικασία την οποία θα ακολουθήσουμε θα είναι η εξής:

Ως συντονιστής, αλλά και εκπρόσωπος της HELLAS CERT, θα κάνω την τοποθέτηση μου επί του βασικού μας θέματος **«Η Ποιότητα στα Τεχνικά έργα και η Συμβολή των Φορέων Πιστοποίησης»** και στην συνέχεια θα ακολουθήσουν τοποθετήσεις των λοιπών εκλεκτών συμμετεχόντων του πάνελ.

Όλοι μας έχουμε δεσμευτεί να τηρήσουμε τον χρόνο που έχουμε στην διάθεσή μας και είναι τα 10', ώστε να δοθεί η δυνατότητα στο ακροατήριο να υποβάλλει ερωτήσεις και να λάβει φυσικά απαντήσεις.

Στόχος μας και αυτής της ενότητας του συνεδρίου είναι στο τέλος να μπορέσουμε να καταγράψουμε ως συμπεράσματα συγκεκριμένες προτάσεις, επισημάνσεις που αναπόφευκτα θα απευθύνονται προς όλα τα θεσμικά εμπλεκόμενα μέρη (Νομοθετική εξουσία, αναθέτουσες αρχές, θεσμικούς εκπροσώπους)

Κυρίες και κύριοι ,

Όπως αντιλαμβάνεστε η προσέγγιση του θέματος μπορεί να γίνει από πολλές και διαφορετικές οπτικές, ωστόσο θα προσπαθήσω να προσεγγίσω το ζήτημα, στον εξαιρετικά περιορισμένο χρόνο που έχω στην διάθεσή μου, από την οπτική γωνία του «ανεξάρτητου παρατηρητή» που τουλάχιστον κατ' απαίτηση των διεθνών κανόνων διαπίστευσης πρέπει να συμμορφώνονται οι φορείς πιστοποίησης .

Ταυτόχρονα ευελπιστώ ότι η δική μου τοποθέτηση, ως HELLASCERT, θα δώσει το πλαίσιο και την κατεύθυνση της ανάπτυξης των θεμάτων από τους συμμετέχοντες του πάνελ. Και φυσικά σε όλους εσάς που παρακολουθείτε, θα έχετε την δυνατότητα να υποβάλετε τις ερωτήσεις σας προς όλους μας.

Κυρίες και κύριοι,

Οι συντελεστές της παραγωγής του τεχνικού έργου που επηρεάζουν ο καθένας με την σειρά του την ποιότητα της παραγωγής των τεχνικών έργων είναι:

- 1) **Θεσμικό πλαίσιο (Εθνικό και Ευρωπαϊκό) εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων**
- 2) **Αναθέτουσες αρχές/επιβλέπουσες υπηρεσίες μελετών και έργων,**
- 3) **Μελετητές,**
- 4) **κατασκευαστές,**
- 5) **ελεγκτικοί μηχανισμοί,**
- 6) **υποστηρικτικοί θεσμοί, εργαστήρια ελέγχων και δοκιμών**
- 7) **Χρηματοδοτικοί θεσμοί/ δανείστριες Τράπεζες** (τον παράγοντα αυτόν όλο και περισσότερο θα βλέπουμε στην πράξη όσο από τα κλασσικά δημόσια έργα που χρηματοδοτούνται από εθνικούς και Κοινοτικούς πόρους πηγαίνουμε στα έργα παραχώρησης και ΣΔΙΤ).

Ας λοιπόν δούμε τους παράγοντες αυτούς με την σειρά :

- 1) **Θεσμικό πλαίσιο (Εθνικό και Ευρωπαϊκό) εκπόνησης μελετών και εκτέλεσης έργων,**

Εδώ τον κυρίαρχο λόγο έχουν οι συνομιλητές μας στο πάνελ, οι οποίοι και επηρεάζονται άμεσα από αυτό. Επιτρέψτε όμως κατά την συζήτηση και εφόσον υπάρξει σχετική αφορμή να κάνω ίσως μια μικρή τοποθέτηση.

2) Αναθέτουσες αρχές/επιβλέπουσες υπηρεσίες μελετών και έργων

Πιο είναι το σύγχρονο διακύβευμα για την δημόσια διοίκηση σήμερα:

- Μικρότερη και Επιτελικότερη διοίκηση
- Αποτελεσματικότερη διοίκηση

Στη βάση του παραπάνω εμείς στην HELLAS CERT αντιλαμβανόμαστε οι Τεχνικές Υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης (ως μέρος της Δημόσιας Διοίκησης), να αναλαμβάνουν τους ακόλουθους ρόλους:

- ✓ **Στρατηγικό σχεδιασμό Έργων**
- ✓ **Καθορισμό των Κανόνων**, Δηλαδή
 - Θέσπιση Διαδικασιών (νομοθετικές ρυθμίσεις) για διαχείριση μελετών και έργων,
 - Σύνταξη προδιαγραφών , υιοθέτηση προτύπων Ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων
- ✓ **Τήρηση Μητρώων** και Βάσεων Δεδομένων στη βάση διεθνώς αναγνωρίσιμων προτύπων
- ✓ **Εποπτεία και έλεγχο της αγοράς** για την επιβεβαίωση της εφαρμογής των υιοθετηθέντων Κανόνων και προδιαγραφών
- ✓ **Εκτέλεση λειτουργιών project management**

Στην νέα αυτή στρατηγική οι Δημόσιες και Περιφερικές Τεχνικές Επιτελικές Υπηρεσίες θα :

- προβαίνουν στον στρατηγικό σχεδιασμό των έργων με ή χωρίς την βοήθεια τεχνικών συμβούλων.
- Δημοπρατούν μελέτες και έργα υποστηριζόμενες με (ανοιχτές διαδικασίες δημοπράτησης) από:
 - Ελεγκτές μελετών
 - Τεχνικούς συμβούλους που παρέχουν τεχνική υποστήριξη και διενεργούν εποπτεία κατασκευών (Construction managers)
 - Διαπιστευμένους φορείς Επιθεώρησης/ Πιστοποίησης που διενεργούν εξειδικευμένους ελέγχους και δοκιμές στα κρίσιμα σημεία των κατασκευών όπως αυτά θα επιλέγονται από τις ίδιες τις αναθέτουσες αρχές
 - Διαπιστευμένα εργαστήρια Δοκιμών

- Εποπτεύουν, ως Project managers την τήρηση των κανόνων, των προδιαγραφών και των συμβατικών αντικείμενων που αναλαμβάνει ο κάθε υποστηρικτικός θεσμός για την υποστήριξη των τεχνικών υπηρεσιών στον ρόλο της διαχείρισης μελετών και έργων.

Κατά συνέπεια με αυτόν τον αναβαθμισμένο ρόλο των Τεχνικών Υπηρεσιών, εμείς στην HELLAS CERT ευελπιστούμε ότι θα συνεργαστούμε με Οργανισμούς και Υπηρεσίες που θα διαθέτουν υψηλή τεχνική επάρκεια και υψηλού επιπέδου δεξιότητες διαχείρισης, ώστε μελέτες και έργα να ολοκληρώνονται στο προδιαγραφόμενο χρόνο, κόστος και ποιότητα.

Προς την κατεύθυνση αυτή είναι απολύτως θετική η νομοθετική ρύθμιση που ψηφίστηκε την περασμένη εβδομάδα και ορίζει ποσοστό έως 2% επί του προϋπολογισμού του έργου, το οποίο θα διατίθεται για τη διενέργεια ποιοτικών ελέγχων, που διενεργούνται από τη Δ/ση Κεντρικού Εργαστηρίου Δημοσίων Έργων ή από τις άλλες κατά περίπτωση αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Έργων (ΓΓΔΕ) του ΥΠΥΜΕΔΙ, ή από τις αρμόδιες υπηρεσίες της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης ή από διαπιστευμένους προς τούτο φορείς Επιθεώρησης-Πιστοποίησης, στο πλαίσιο των ποιοτικών ελέγχων που προβλέπονται από τα Προγράμματα Ποιότητας (Π.Π.Ε) και τα συμβατικά τεύχη των Έργων.

Με αυτή την ρύθμιση δίνεται πλέον η δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές με ανοικτές προκηρύξεις και απολύτως διαφανείς διαδικασίες να διενεργούν ελέγχους (οι γνωστοί έλεγχοι τύπου Γ) για λογαριασμό τους , ενώ μέχρι σήμερα δεν υπήρχε σχετική πρόβλεψη παρά μόνον οι υποχρεωτικοί έλεγχοι που διενεργούσε ο ανάδοχος, παρουσία της αναθέτουσας αρχής.

Με δεδομένο ότι όλα πλέον τα Υπουργεία διαθέτουν πια σύγχρονα Οργανογράμματα, που συνοδεύονται από τις ανάλογες περιγραφές θέσης, τουλάχιστον των βασικών Οργανωτικών Οντοτήτων, είναι μιας πρώτης τάξεως ευκαιρία οι Δ/σεις Οργάνωσης και Ποιότητας που προβλέπονται σχεδόν σε όλες τις δομές των Υπουργείων, **να αναλάβουν την εγκατάσταση συστημάτων διαχείρισης ποιότητας σύμφωνα με το πρότυπο ISO 9001:2008.**

Η πιστοποίηση των δομών αυτών σύμφωνα με το πρότυπο **ISO 9001:2008** ως τέτοια επιλογή θα **προσδώσει διεθνή αναγνωσιμότητα αλλά και διεθνές κύρος στην μέτρηση της αποτελεσματικότητάς τους.**

Με τον τρόπο αυτό η παρακολούθηση της συνεχούς βελτίωσης όλων των δεικτών της κάθε οργάνωσης θα βρίσκεται **υπό τον έλεγχο και εποπτεία διαπιστευμένων φορέων πιστοποίησης, μελών της HELLAS CERT,** γεγονός που θα συμβάλει στην αντικειμενικοποίηση των μηχανισμών παρακολούθησης της εφαρμογής των νομοθετικών και λοιπών απαιτήσεων.

3) Θεσμικό πλαίσιο Μελετών

Κυρίες και κύριοι,

Ένας Φορέας Πιστοποίησης, άλλα και οποιοσδήποτε ελεγκτικός οργανισμός για να επιτελέσει το έργο του πρέπει να έχει ξεκάθαρη και χωρίς παρερμηνείες την αναφορά ελέγχου, δηλαδή

Η μελέτη λοιπόν πρέπει να διαθέτει:

- την αναγκαία πληρότητα και ορθότητα,
- σαφή αναφορά σε πρότυπα, προδιαγραφές και τεχνικούς κανόνες

Όσο αυτά είναι προβληματικά, εμφανίζουν ασάφειες, σφάλματα και γενικά τεχνικές ανεπάρκειες, είναι αναπόφευκτο ένας φορέας επιθεώρησης/ πιστοποίησης να αντιμετωπίζει προβλήματα στην εκπλήρωση του ρόλου του.

Το θεσμικό πλαίσιο εκπόνησης μελετών αν και έχει σε μεγάλο βαθμό ικανή εξειδίκευση στα θέματα διαχείρισης, έχοντας ενσωματώσει (ως όφειλε) μετά από μεγάλη καθυστέρηση τις κοινοτικές οδηγίες (ήδη κλείνουμε 10 χρόνια από την ψήφιση του τελευταίου νομοθετήματος του 3316:2005), όμως στα θέματα τις διαρκούς επικαιροποίησης των προδιαγραφών αναφοράς για την εκπόνηση των μελετών εξακολουθούμε να έχουμε μεγάλα θεσμικά κενά. Κενά τα οποία σε μεγάλο βαθμό κάλυψε η τεχνική γνώση και η εμπειρία που αποκτήθηκε από τα μεγάλα τεχνικά έργα που κατασκευάστηκαν στην χώρα μας τα τελευταία 25 χρόνια και προφανώς και η συμβολή των Ελλήνων μελετητών ήταν καταλυτική.

Στο ερώτημα υπάρχει τρόπος να ελεγχθούν με αξιόπιστο τρόπο οι εκπονούμενες μελέτες για την πληρότητα και ορθότητά τους;

Η απάντηση κατά την άποψή μας είναι ΝΑΙ.

Με ποιες προϋποθέσεις;

Με την προϋπόθεση ότι καθ' όλη την διάρκεια της εκπόνησης της μελέτης των τεχνικών έργων καθώς και κατά την παραλαβή τους από τις αναθέτουσες αρχές θα διενεργείται έλεγχος σε όλα τα στάδια της μελέτης από ελεγκτή μελέτης.

Και ποια θα πρέπει να είναι η ιδιότητα του ελεγκτή ;

Θα πρέπει να είναι μελετητής . Ήδη από το 2011 υπάρχει σχέδιο νομοθετικής διάταξης για την εισαγωγή του θεσμού του ελεγκτή της μελέτης.

Επίσης οι μελέτες πρέπει να ελέγχονται ως προς την κατασκευασιμότητά τους βεβαιώνοντας ήδη από το στάδιο της μελέτης την κατασκευασιμότητα κρίσιμων τεχνικά στοιχείων του έργου. Έτσι σε μεγάλο βαθμό θα αποφεύγονται εκ των προτέρων τυχόν αστοχίες της μελέτης .

Και τέλος σε περιπτώσεις κατασκευής πολύπλοκων και τεχνικώς δυσχερών έργων πρέπει να δίδεται η δυνατότητα (με ανάλογη νομοθετική ρύθμιση) για **συμμετοχή του μελετητή με εποπτικό ρόλο κατά την κατασκευή του έργου**, ώστε να ανατρέπονται εσφαλμένες εκτιμήσεις που δημιουργούν προβλήματα στην εξέλιξη του έργου.

Λυπάμαι που δυστυχώς για λόγους ανωτέρας βίας δεν κατέστη δυνατόν να είναι σήμερα μαζί μας ο κ. Παπαιωάννου από τον ΕΣΠΕΛ, σίγουρα όμως και εκείνος εκπροσωπώντας ένα κατ' εξοχήν ελεγκτικό οργανισμό, θα συμφωνούσε μαζί μου για την αναγκαιότητα επαρκών και πλήρων μελετών έργων και την ανάγκη ελέγχου της κατασκευσιμότητας των μελετών έγκαιρα. Ο κ. Κάζος έτσι κι αλλιώς θα έχει την δυνατότητα τοποθετηθεί και να σχολιάσει επί των προτάσεών μας.

Και στο σημείο αυτό επιτρέψτε μου να επεκτείνω τις επισημάνσεις μου και στον τομέα των προδιαγραφών και προτύπων που βρίσκονται εν ισχύ.

Αποτελεί απαίτηση πρώτης προτεραιότητας ο **εκσυγχρονισμός, επικαιροποίηση, εναρμόνιση προδιαγραφών που περιλαμβάνονται στις ΤΣΥ και ΕΣΥ** των συμβάσεων κατασκευής. Π.χ. Οι Εθνικές Τεχνικές Προδιαγραφές οι γνωστές μας ΕΤΕΠ που εισήχθησαν στο εθνικό μας νομοθετικό πλαίσιο τον Ιούνιο 2012 είναι ήδη παρωχημένες μια και ο αρχικός σχεδιασμός τους ξεκίνησε περί το 2002. Σήμερα οι ΕΠΕΠ έχουν πλήθος αναφορών σε πρότυπα τα οποία χρήζουν εκσυγχρονισμού και επικαιροποίησης, πολλές προδιαγραφές και πρότυπα έχουν ήδη αλλάξει, ενώ μεγάλος αριθμός προτύπων είναι πλέον υποχρεωτικής εφαρμογής από τον Ιούλιο του 2012 (βλέπε πρότυπα δομικών υλικών Κανονισμού 305).

Το ίδιο φυσικά ισχύει και για άλλους τεχνικούς κανόνες όπως είναι οι ΟΜΕΟ κλπ.

Εν κατακλείδι, αυτό που απαιτείται, σε ότι αφορά τις ισχύουσες εθνικές μας προδιαγραφές ΕΤΕΠ, ΟΜΕΟ, κλπ ή τις νέες που πρόκειται να εκπονηθούν (500 περίπου σε αριθμό), είναι πρέπει να θεσμοθετηθεί ένας μόνιμος οργανισμός ή να ανατεθεί μια νέα αρμοδιότητα σε υφιστάμενη οργανωτική δομή του ΥΠΟΜΕΔΙ, η οποία θα επιλαμβάνεται της συνεχούς επικαιροποίησης και του εκσυγχρονισμού τους, ώστε αυτές να παρακολουθούν τις διεθνείς εξελίξεις της επιστήμης και της τεχνικής, να παρακολουθούν τις αλλαγές / νέες εκδόσεις των ευρωπαϊκών εναρμονισμένων προτύπων και τέλος τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών κανονισμών όταν τέτοιοι υιοθετούνται.

Περιμένουμε με ενδιαφέρον την τοποθέτηση της κας Καραχάλιου και βεβαίως θα μας δοθεί όλους (πάνελ και ακροατήριο) για μια συζήτηση επί αυτού.

4) Κατασκευαστές, Ελεγκτικοί Μηχανισμοί, Υποστηρικτικοί Θεσμοί

Τα αναλυτικά ζητήματα που αφορούν στην ποιότητα των κατασκευών θα τα αναπτύξουν μαζί με την κα Παπασιώπη και τον κ. Μακρή οι κ. Αθουσάκης και Βράιλας, ωστόσο από την πλευρά της HELLAS CERT και στα ζητήματα της κατασκευής θα ήθελα να κάνω τις ακόλουθες επισημάνσεις αναπτύσσοντας ταυτόχρονα τον ρόλο των Ελεγκτικών Μηχανισμών ιδιαίτερα αυτόν των Φορέων Πιστοποίησης :

Επισήμανση πρώτη:

Οι Φορείς Πιστοποίησης σε καμιά περίπτωση δεν προσφέρουν/εκτελούν

- Έργο συμβουλευτικό, ούτε
- Έργο διαχειριστικό ,

κάνουν έργο ελεγκτικό, είτε ως third party, είτε ως second party.

Επισήμανση δεύτερη

Οι Φορείς Πιστοποίησης διαπιστεύονται σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα ISO 17021 και ISO 17020 για να διενεργούν επιθεωρήσεις και δοκιμές και υπό αυτό το πρίσμα οι προσφερόμενες από αυτούς υπηρεσίες εξασφαλίζουν διεθνή αναγνωσιμότητα, εγκυρότητα και αμεροληψία για την οποία και ελέγχονται από τους Φορείς Διαπίστευσης .

Επισήμανση Τρίτη

Οι ρόλοι μεταξύ Ελεγκτικών Μηχανισμών (Φορέων Πιστοποίησης, ΕΣΠΕΛ, Διαχειριστικών Αρχών, κλπ) και Υποστηρικτικών θεσμών (Τεχνικών Συμβούλων, Construction managers, Διαπιστευμένων Εργαστηρίων) θα πρέπει να είναι απολύτως σαφείς, κατανοητοί και όλοι οι εμπλεκόμενοι να τους αντιλαμβάνονται με το ίδιο περιεχόμενο:

- **Οι Σύμβουλοι και construction managers** προσφέρουν έργο συμβουλευτικό, διαχειριστικό και έργο εποπτείας κατασκευής,
- **Τα διαπιστευμένα εργαστήρια** σύμφωνα με τις απαιτήσεις του ISO 17025 διενεργούν δοκιμές και ελέγχους ακολουθώντας τις απαιτήσεις των ευρωπαϊκών και διεθνών προτύπων.
- **Οι Φορείς Πιστοποίησης** παρίστανται κατά την διάρκεια δοκιμών & ελέγχων και αξιολογούν τα αποτελέσματα δοκιμών, είτε ως third, είτε ως second party inspection body.

Προσφάτως μου ζητήθηκε να διερευνήσουμε την δυνατότητα να προσφέρουμε έργο QA, QC ως second party inspection body. Διευκρίνισα με πολύ αναλυτικό τρόπο ποια θα μπορούσε να είναι η εμπλοκή ενός φορέα Πιστοποίησης:

Δηλαδή να ελέγξει το ΠΠΕ. Δεν θα εκπονήσει το ΠΠΕ.

Θα παρακολουθήσει την διενέργεια δοκιμών π.χ. δικτύων και θα επιβεβαιώσει την ορθή τήρηση των προδιαγραφών της σύμβασης κατασκευής. Δεν θα προετοιμάσει τις δοκιμές.

Ελπίζω να έγινε κατανοητό. Σε διαφορετική περίπτωση συγχέονται οι ρόλοι και τίθενται ένα αμφιβόλω οι βασικές απαιτήσεις της διαπίστευσης των φορέων που συμμετέχουν σε αυτή την διαδικασία.

Που θα μπορούσαν να συμμετέχουν οι Φορείς Πιστοποίησης κατά την διάρκεια της κατασκευής;

A) ως second party inspection body

Ο Κατασκευαστής αναθέτει σε Φορέα Πιστοποίησης αντί να στήσει δική του ομάδα εσωτερικού ελέγχου, την παρακολούθηση των ελέγχων και την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων δοκιμών, σε Φορέα Πιστοποίησης οποίος έχει ως αναφορά το σύστημα ποιότητας του κατασκευαστή και τις προδιαγραφές και απαιτήσεις της σύμβασης κατασκευής.

B) Κατά την διενέργεια ελέγχων και δοκιμών

Σύμφωνα με το εγκεκριμένο ΠΠΕ και στα κρίσιμα σημεία της κατασκευής όπου και απαιτείται η διεξαγωγή κρίσιμων ελέγχων και δοκιμών, ο κατασκευαστής επιλέγει την παρουσία διαπιστευμένου φορέα πιστοποίησης για διενέργεια των ελέγχων και δοκιμών για τον εντοπισμό αστοχιών και σφαλμάτων και την έγκαιρη αποκατάστασή τους, περιορίζοντας διαφωνίες και αμφισβητήσεις των Υπηρεσιών με αναδόχους ή Ανάδοχους με υπεργολάβους αυτών.

Γ) παρουσία κατά την διάρκεια της φάσης του Commissioning, δηλαδή έλεγχος ορθής λειτουργίας κατά την παράδοση του έργου

Δ) Στα έργα παραχώρησης και η HELLAS CERT προτείνει να θεσμοθετηθεί η συνεργασία των «Ανεξάρτητων Μηχανικών» στα θέματα Ελέγχων και Δοκιμών

Τέλος θα πρέπει να σημειώσω ότι οι Διαπιστευμένοι Φορείς πιστοποίησης, μέλη της HELLASCERT εδώ και δεκαετίες πιστοποιηθούν τα ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ μελετητών και κατασκευαστών και από το 2012 πιστοποιούμε το μεγαλύτερο μέρος των βασικών δομικών υλικών που ενσωματώνονται στις κατασκευές, σύμφωνα με τον Κανονισμό 305.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας